

ספר

שירת דוד

על מסכת

כתובות

ובו מערכות חידושים וביאורים
הערות והארות על סדר הדף

מאת הגאון

רבי דוד הקשר זצ"ל

מראשי ישיבת "קול תורה"

עיה"ק ירושלים תובב"א

תשע"א לפ"ק

הקדמה

ישמחו הלומדים ויגילו המעיינים בהגלות נגלות יקרת אור תפארת ספר זה "שירת דוד", חידושים וביאורים, הערות והארות, מערכות וחבורות, שיעורים ופירושים, על מסכת כתובות, מפרי יצירתו של אבינו מורנו ורבינו הגאון רבי דוד הקשר זצוק"ל מראשי ישיבת "קול תורה".

אבינו מורנו ורבינו הגאון המחבר זצ"ל היה ליבו לב ארי בתורה ובחכמה, כח עומק עיונו, התמדתו, שקידתו וגודל הבנתו היו לשם דבר, וכן היה מחדש עצום ומסביר נפלא, וסגונו הבהיר בעל פה ובכתב היו כקילורין לעינים.

את עיקר מרצו וכוחו השקיע בתלמידיו הרבים בישיבה הקדושה "קול תורה", היה נותן מתמצית ליבו לגדלם לתלמידי חכמים מופלגים, דאג מאד לישרם לכוונם לסוללם במסילה העולה בית א-ל. לימדם בכל כוחו, היה ליבו עוקב אחרי כל תלמיד ותלמיד בפרטות על דרך עלייתו לפי השגתו, והרבה נתייגע להעלותם על דרך המלך למען יוכלו בעצמם בכוחותיהם הם ללמוד להבין להשכיל ולחדש בדרך הישרה. וזאת לבד מכך שכל תלמיד ותלמיד היה אצלו כבנו יחידו ממש, ופעל בשבילו בכל הנצרך ברוחניות ובגשמיות בצורה מופלאה ביותר, גם לאחר שנים.

עם היותו כאמור ממרביצי התורה הנודעים, וכן מסר ביומי דפגרי משיעוריו ומערכתיו בהרבה מהיכלי התורה והיו מאמריו כנופת צוף לטועמים. עם כל זה היה משתדל להעלות על הכתב את דבריו מאמריו ושיעוריו, אם במעט ואם בהרבה, אם באריכות ואם בקצרה, אם כהערות קצרות ואם כמערכות שלמות, וכך השאיר אחריו ברכה כתבים רבים של חידושים וביאורים, שיעורים ומאמרים, הערות והארות, פירושים ומערכות, שיחות ואגדות, בכל מקצועות התורה, ובפרט על המסכתות הנלמדות בישיבות הק' עליהם היה מוסר שיעוריו בישיבה הק'.

ב"ה, עד עתה זכינו להוציא לאור ספר "שירת דוד על מסכת בבא מציעא" שנתקבל באהבה ובחיבה ע"י הלומדים, ספר "שירת דוד מאמרים" על פרשיות השבוע ומועדים ששמחו בו מכיריו הרבים, וכן ספר "שירת דוד מראי מקומות" בו ריכזנו את כל "מראי המקומות" שכתב לתלמידיו בישיבה"ק, ורבים מהם שלח מחו"ל, שם שהה בסוף ימיו כדי לנסות למצא מזור למחלתו, ובהם כתב מה שנצרך לתלמידים לעיין להבנת הסוגיא הנלמדת באותה העת.

תוכן הענינים •

ראה גם תוכן ענינים נוסף של מראה מקומות בעמ' 18

פרק בתוליה נשאת

א ביסוד דין מענת בתולים	א	דף ב' ע"א
ב בענין זנות לא שכיח	ב	
ג בסוגיא דיש אונס בגיטין	ג	דף ב' ע"ב
ה דברי הריב"ש דאונס ממון לא הוי אונס, ובנדרים שאני דילפינן מהאדם בשבועה	ה	
ו תמיהות על דברי הריב"ש דבנדרו אונסין הוא משום האדם בשבועה	ו	
ז ביאור הריב"ש א' בהא דמייתי הגמ' מנדרים לממון	ז	
ח ביאור שיטת הריב"ש והריב"ש א' וישוב הקושיות	ח	
ט שיטת התרוה"ד דגם בנדרים בעי אונס נפשות	ט	
י אם דברים שכלכו וכלכו כל אדם צריך מחשבה בשעת מעשה	י	
יא בשיטות הראשונים בדין תקנת יום רביעי כזה"ז	יא	דף ג' ע"א
יב בענין יהרג ואל יעבור	יב	דף ג' ע"ב
יג יהרג ואל יעבור בג' עבירות משום קידוש ה' או משום חומר העבירה	יג	
יד איסור נעבד כשנעבדה באונס	יד	
טו בהא דבעי קרא דאם עבר ולא נהרג אינו נענש	טו	
טז חקירה בגדר מצות קידוש ה' שבג' העבירות	טז	
יז בהא דילפינן מולנערה לא תעשה דבר אף דהויא קרקע עולם	יז	
יח פלוגתא דאמוראי בגדר מצות קידוש ה', ונפ"מ לענין קרקע עולם ולענין בני נח	יח	
יט ביאור שיטת הרמב"ם בגדר מצות קידוש ה'	יט	
כ ביאור בשיטת הרמב"ם דנראה מדבריו דמתרפאין באכזריותו דג' עבירות	כ	
כא עבר ולא נהרג בעבודה זרה ובגילוי ערות	כא	
כב בהא דאיכא מלאכה דאורייתא במילה	כב	דף ה' ע"ב
כג בדברי תוס' דגרירת מטה חשיב מקלקל	כג	

בגדר חזקה דאין אדם טורח בסעודה ומפסידה

אין טעם שאם לא טרח בסעודה לא יהא נאמן, דמ"מ הם אמרו והם האמינוהו לומר פ"פ מצאתי. ושו"ר שכבר עמד בזה הגרעק"א דבגמ' משמע דאין החזקה טעם הנאמנות, וע"ש בדברי הגר"ש איגר מש"כ בזה.

ונראה די"ל דהביאור בגמ', דבתחילה מקשינן דאם חכמים נתנו לו נאמנות, א"כ מה הועילו כו', דאף דכל מה דיכול לטעון פתח פתוח מצאתי זהו רק כשבא מיד לבי"ד ולא כששהה, מ"מ לאותו זמן שיכול לטעון פתח פתוח מצאתי אין תועלת בתקנת חכמים, דבאותו זמן תהא קלה בעיניו להוציאה, ומסתבר שכשתקנו חכמים תקנו באופן שהתקנה תועיל בכל זמן.

ומשני הגמ' דמה שתקנו חכמים שיכול לטעון פ"פ מצאתי היינו משום דיש לו הוכחה כדבריו, והוא החזקה דאין טורח בסעודה ומפסידה, ועל כך לא תקנו חכמים, דתקנת חכמים היתה שלא יוכל להוציאה בסתם בלי כתובה, אבל כשיש לו הוכחה להאמינו שבאמת היא בעולה בזה לא תקנו חכמים.

והנה לקמן (עמ' ב') תנן בתולה אלמנה גרושה וחלוצה מן האירוסין כתובתן מאתים ויש להן טענת בתולים. וביאר הפנ"י דבהני אם טוען טענת בתולים נאמן אף בלא חזקה דאין אדם טורח בסעודה ומפסידה משום דאיכא

טענת דמים. ונפ"מ לפי מש"כ תוס' בסוגיין (ד"ה חזקה) דבאשת ישראל גדולה מבת ג' דהיא מותרת עליו, ולמ"ד יש לה כתובה מנה דלא מפסיד מידי כיון דליכא חזקה אינו נאמן, מ"מ בטענת דמים יהא נאמן. וכן לפ"ד הרשב"א דכשלא טרח בסעודה ליכא חזקה ואינו נאמן, בטענת דמים יהא נאמן. והטעם דבטענת דמים נאמן צריך לומר דהיינו משום דהיא טענה ברורה, וגם דטענה זו אפשר לברר קצת.

וקשה דכיון דבטענת דמים נאמן להפסידה כתובתה מה הועילו חכמים בתקנתם, הא תהא קלה בעיניו להוציאה. אמנם לדברינו ניחא היטב דכל קושיית הגמ' מה הועילו חכמים בתקנתם היינו היכא דליכא טעם להאמינו, אבל היכא דאיכא טעם להאמינו לא אכפת לן שתפסיד הכתובה ותהא קלה בעיניו להוציאה. ודו"ק.

בטעמא דב"א חזקה לא היה נאמן

והנה בעיקר דברי הגמ' דחכמים תקנו כתובה והם האמינוהו, אי נימא דנאמן במה שטוען פתח פתוח הרי היא מפסידה כתובתה מחמת נאמנותו שזינתה, ואף אי נימא דמכח ספק שמא זינתה ברצון אינה מפסדת כתובתה, דלגבי זה הוי איני יודע אם פרעתין, מ"מ משום ספק שמא נבעלה קודם והוי מקח טעות, הוה ליה איני יודע אם נתחייבתי וממילא פטור מליתן לה כתובתה.